

แนวทางการพัฒนาบทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเลย Guidelines for the development of volunteer roles in social development and human security in the area of Loei province

จริยา จันทร์กระ¹ วิชญ์ มะลิตัน² เกรียงศักดิ์ สร้อยสุวรรณ²Jariya Chankra¹ Wich Maliton² Kriangsak Soisuwat²

E-mail: Jarimook2@gmail.com

โทรศัพท์: 098-106-2826

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และแนวทางการพัฒนาบทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเลย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ประธานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเลย จำนวน 14 คน เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 1 คน นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ 1 คน รวมทั้งหมด 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา การวิจัยนี้ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนตามเอกสารหมายเลข HE 040/2565 ผลการศึกษาพบว่า สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีการปฏิบัติงาน คือ 1) การปฏิบัติงานตามนโยบายของทุกหน่วยงานภายใต้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2) การค้นหา ชี้เป้า เฝ้าระวัง สำรวจข้อมูลและเสนอรายชื่อ 3) ให้คำแนะนำปรึกษาปัญหาทางสังคม ประสาน ติดตาม เสนอแนะแนวทางการช่วยเหลือ 4) ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ 5) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางสังคมและเสริมสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาสังคม 6) ประสานและสนับสนุนการดำเนินงาน 7) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ 8) ศึกษาและพัฒนาตนเอง ส่วนสภาพปัญหาในการปฏิบัติงาน คือ 1) การประสานและสนับสนุนการดำเนินงาน 2) การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางสังคมและเสริมสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาสังคม และ 3) งบประมาณสนับสนุนแนวทางการพัฒนาบทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเลย ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาที่ส่งเสริมบทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 3) ด้านสิทธิประโยชน์ เพื่อผลักดันให้การพัฒนาบทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์สอดคล้องกับความต้องการ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามภารกิจกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นำไปสู่กลไกเครือข่ายระดับพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงที่ดีขึ้นต่อไป

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา บทบาท อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

Abstract

The objective of this research was to study the conditions and problems in performing the roles of social development volunteers and human security and guidelines for developing volunteer roles for social development and human security in Loei Province using qualitative research methods The target group consisted of 14 Social Development and Human Security Volunteers in Loei Province, 1 Social Development and Human Security Officer, and 1 social development worker, totaling 16 people. The data collection tool was model. structured interview Data was analyzed by content analysis. This research was approved. From the Human Research Ethics Committee according to Document No. HE 040/2565, the results showed that Conditions and problems in performing the roles of social development and human security volunteers. The operations are as follows 1) Operations according to the policy of all agencies under the Ministry of Social Development and Human Security 2) Searching, identifying targets, monitoring, surveying information and proposing names 3) Providing advice, consulting on social problems, coordinating, following up, suggesting ways to help 4) Promoting welfare provision 5) Strengthen social participation and strengthen social development networks. 6) Coordinate and support operations. 7) Publicize. 8) Study and develop yourself.

As for the operational problems, they were 1) coordination and support for operations, 2) enhancing social participation and strengthening social development networks, and 3) budget support. Guidelines for the development of volunteer roles in social development and human security in Loei Province consist of 3 aspects: 1) development that promotes volunteer roles in social development and human security; Volunteer for social development and human security. 3) Benefits To drive the development of volunteer roles for social development and human security in line with the needs and achieve the objectives according to the mission of the Ministry of Social Development and Human Security. This will lead to an efficient area-level network mechanism to improve the quality of life and security in the future.

Keywords: development guidelines, role, social development and human security volunteer

¹ นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

² อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาพัฒนสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

¹ M.A. candidate, Social Development Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Loei Rajabhat University

² Lecturers, Social Development Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Loei Rajabhat University

ความเป็นมาของปัญหา

การพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศชาติให้มั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม มีฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน ด้วยการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ โดยเฉพาะการพัฒนาคนในทุกช่วงวัยให้มีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐเพื่อให้บริการประชาชน ซึ่งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหนึ่งในหน่วยงานที่มีการบูรณาการขับเคลื่อนนโยบายยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนาสังคมสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ชาติที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และประเด็นยุทธศาสตร์ชาติที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ด้วยการขับเคลื่อนการพัฒนาคนทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะเด็ก เยาวชน สตรี ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ ให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต ด้วยการส่งเสริม พิตักซ์ และคุ้มครองสิทธิ รวมถึงการบริหารงานอย่างเป็นระบบร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ทุกระดับให้สามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนเพื่อความอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2564)

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จึงมีการดำเนินงานตามภารกิจที่มีขอบเขตกว้างขวางเกี่ยวข้องกับประชากรทุกกลุ่ม แต่เนื่องด้วยไม่มีกลไกข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในระดับอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการดำเนินงานตามภารกิจ จึงมีแนวคิดสนับสนุนและส่งเสริมให้อาสาสมัครในพื้นที่ชุมชน ตลอดจนประชาชนทั่วไปที่มีจิตอาสาเสียสละและมีความสมัครใจ โดยมีมุ่งหวังผลตอบแทน เข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนภารกิจในบทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) เพื่อให้การดำเนินงานของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สามารถเชื่อมโยงการดำเนินงานช่วยเหลือและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในระดับพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง และจากข้อมูลจำนวนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนับจากปี พ.ศ.2564 มีจำนวน 130,202 คน จนถึงปี พ.ศ.2565 มีจำนวน 208,510 คน ปฏิบัติงานอยู่ทุกภูมิภาคทั่วประเทศ (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, 2565)

อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เดิมมีบทบาทหน้าที่เชิงปฏิบัติการในระดับพื้นที่ที่สำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ 1) การชี้เป้า เฝ้าระวังปัญหาทางสังคม 2) การเชื่อมกลุ่มเดิม เสริมสร้างกลุ่มใหม่ และ 3) การร่วมใจทำแผนชุมชน ต่อมากระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้มีการปรับปรุงระเบียบอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ใหม่ให้มีความครอบคลุมจาก 3 ด้าน เป็น 8 ด้าน โดยมีการกำหนดบทบาทหน้าที่เชิงนโยบายตามระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ.2564 ให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีบทบาทหน้าที่ ได้แก่ 1) การปฏิบัติตามนโยบายของทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวง 2) การค้นหา ชี้เป้า เฝ้าระวัง สืบหาข้อมูล และเสนอรายชื่อผู้ประสบปัญหาทางสังคมให้กับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงพิจารณาเพื่อขอรับการช่วยเหลือตามภารกิจของกระทรวง 3) ให้คำแนะนำปรึกษาปัญหาทางสังคม ประสาน ติดตาม เสนอแนะแนวทางการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน ให้บริการและดำเนินงานเพื่อพิทักษ์คุ้มครองสิทธิกลุ่มเป้าหมาย ตามภารกิจของทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวง หรือตามกฎหมาย ระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง 4) ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ และจัดกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

เพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูคุณภาพชีวิต โดยสอดคล้องกับสถานการณ์ของพื้นที่นั้นๆ 5) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางสังคมและเสริมสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาสังคม 6) ประสานและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมและการพัฒนาสังคม 7) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดการณรงคืให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการพัฒนาสังคมและส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของประชาชนกลุ่มเป้าหมายตามภารกิจของกระทรวง และ 8) ศึกษา พัฒนาตนเองด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยหน่วยงานในสังกัดกระทรวงและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงาน (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2564)

จังหวัดเลยเป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีอาสาศักยภาพพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่เป็นตัวแทนของสำนักงานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเลยในการทำงานระดับพื้นที่ จำนวนทั้งหมด 2,934 คน ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ทั้ง 14 อำเภอ (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, 2565) เนื่องจากจังหวัดเลยเป็นพื้นที่ติดต่อเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมที่เป็นช่องทางการค้าชายแดนระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและเปิดกว้างในการติดต่อกันอย่างเสรี ทำให้มีความเสี่ยงต่อความมั่นคงและคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะในเรื่องเศรษฐกิจนอกระบบ การย้ายถิ่นฐานประชากรในภูมิภาคและจากรายงานสถานการณ์สังคมจังหวัดเลย ปี พ.ศ.2565 ที่ผ่านมามีพบว่า มีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการกิจกรรมพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ การให้ปรึกษาและแนะนำ จำนวน 357 กรณี โดยปัญหาที่พบส่วนใหญ่ ได้แก่ ปัญหาเรื่องรายได้และความเป็นอยู่ ปัญหาสิทธิสวัสดิการ ปัญหาความรุนแรงที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเลย, 2564) สะท้อนให้เห็นว่าสภาพปัญหาสังคมในปัจจุบันมีความซับซ้อนรุนแรงอย่างต่อเนื่อง

การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาศักยภาพพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จึงเป็นเรื่องท้าทายในฐานะตัวแทนในระดับพื้นที่ที่เป็นกลไกการประสาน และสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานตามภารกิจที่มีขอบเขตกว้างขวางเกี่ยวข้องกับประชาชนทุกกลุ่มและจำเป็นอย่างยิ่งที่กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต้องทราบข้อมูลกลุ่มเป้าหมายจากอาสาศักยภาพพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีความเข้าใจวิถีชีวิต วัฒนธรรม สถานการณ์ของชุมชน เพื่อให้ความช่วยเหลือได้ทันเหตุการณ์ แต่จากผลการศึกษาวิจัยของ นพพร ทิพวงศ์ (2552), จิรดา ธรรมบุษดี (2560), และอาภาภรณ์ บุญมี (2563) พบว่าการปฏิบัติงานของอาสาศักยภาพพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ยังประสบปัญหาในการดำเนินงาน เช่น ขาดทักษะในการปฏิบัติงานและความรู้ ความเข้าใจในบทบาทตามภารกิจ ข้องจำกัดในการประสานงานกับภาคีเครือข่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และความคาดหวังของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อีกทั้งการกำหนดบทบาทหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาศักยภาพพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ.2564 มีผลบังคับใช้ประมาณ 1 ปี ทำให้ไม่ทราบแน่ชัดว่าภายหลังระเบียบมีผลบังคับใช้การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาศักยภาพพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในบริบทพื้นที่ที่แตกต่างกันมีผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาศักยภาพพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และมีความสนใจศึกษาสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาศักยภาพพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเลย เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางการพัฒนาบทบาทอาสาศักยภาพพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเลย อันก่อให้เกิดเครือข่ายการทำงานในระดับพื้นที่ เพื่อเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาศักยภาพพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทอาสาศักยภาพพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นวิธีการศึกษาปรากฏการณ์จากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงในทุกมิติ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์นั้น (กาสั๊ก เต๊ะซันหมาก, 2553)

2. กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทอาสาศักยภาพพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเลย ใช้การเลือกผู้ให้ข้อมูลเป็นแบบเจาะจงจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ประธานอาสาศักยภาพพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเลย จำนวน 14 คน เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 1 คน นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ 1 คน รวมทั้งหมด 16 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสร้างคำถามการสัมภาษณ์แบบปลายเปิดจากวัตถุประสงค์ และการทบทวนเอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการปฏิบัติงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ บทความ งานวิจัย และเอกสารอื่นๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น รายงานงานผลการดำเนินกิจกรรมคณะกรรมการส่งเสริมงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเลย รายงานสถานการณ์สังคมจังหวัดเลย เป็นต้น

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย โดยการนัดวันเวลาสถานที่ที่กลุ่มเป้าหมายสะดวกให้ข้อมูล มีการชี้แจงวัตถุประสงค์การศึกษา การขออนุญาตบันทึกเสียง และจัดบันทึกระหว่างการสัมภาษณ์ทุกครั้ง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ตีความข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิจากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแหล่งข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรง จากนั้นนำเสนอด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. สภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่า อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเลยจะได้รับการอบรมบทบาทภารกิจของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และทักษะการดูแลช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม รวมไปถึงองค์ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันตามบริบทสถานการณ์ปัญหาทางสังคมของพื้นที่ โดยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์บทบาทหน้าที่สำคัญ ดังนี้

1) การปฏิบัติตามนโยบายของทุกหน่วยงานภายใต้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้แก่ (1) กรมกิจการเด็กและเยาวชน อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีบทบาทหน้าที่รับรองเด็กแรกเกิด ลำดับที่ 1 ตามโครงการอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดู (2) กรมกิจการผู้สูงอายุ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีบทบาทหน้าที่สำรวจข้อมูลและเฝ้าระวังปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ และประสานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และส่งเสริมการจัดการศพตามประเพณี (3) กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีบทบาทหน้าที่เฝ้าระวังเตือนภัยทางสังคมด้านความรุนแรงในครอบครัวและสตรี รวมถึงมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเข้มแข็งด้านครอบครัว (4) กรมกิจการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีบทบาทหน้าที่สำรวจข้อมูลและเฝ้าระวังปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับคนพิการ ส่งเสริมการขึ้นทะเบียนคนพิการ รณรงค์ประชาสัมพันธ์การรับรู้และเข้าถึงสิทธิคนพิการ การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ และส่งเสริมการเข้าถึงกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (5) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีบทบาทหน้าที่ขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาสังคม และพิทักษ์คุ้มครองสิทธิคนเร่ร่อนหรือขอทาน (6) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีบทบาทหน้าที่สนับสนุนการทำงานระหว่างองค์กรชุมชนและท้องถิ่น (7) การเคหะแห่งชาติ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีบทบาทหน้าที่สำรวจข้อมูลผู้ประสบปัญหาด้านที่อยู่อาศัยและประสานงานขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) ค้นหา ชี้เป้า เฝ้าระวัง ด้วยการสำรวจและรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ปัญหา ข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย ตามภารกิจของทุกหน่วยงานภายใต้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่นำไปสู่การชี้เป้า เฝ้าระวังผู้ประสบปัญหาทางสังคมที่ควรได้รับการช่วยเหลือ และนำเสนอรายงานข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมให้กับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเลย เพื่อให้หน่วยงานดำเนินการคัดกรอง พิจารณาลำดับการช่วยเหลือ

3) การประสานและสนับสนุนการดำเนินงาน เมื่อสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเลยมีการคัดกรองวิเคราะห์ข้อมูลและพิจารณาลำดับการให้ความช่วยเหลือแล้วนั้น หน่วยงานจะดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่ จากนั้นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีบทบาทหน้าที่เป็นกลไกเชื่อมโยงประสานสนับสนุนการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานและท้องถิ่น ในการร่วมกันสอบข้อเท็จจริงของผู้ประสบปัญหาทางสังคมเพื่อหาแนวทางในการช่วยเหลือ ตลอดจนติดตามสถานการณ์การได้รับการช่วยเหลือและแจ้งให้กับผู้ประสบปัญหาทางสังคมทราบ

4) ให้คำแนะนำปรึกษาปัญหาทางสังคม เกี่ยวกับสิทธิสวัสดิการของกลุ่มเป้าหมาย เช่น การจดทะเบียนคนพิการ การขอรับเงินสงเคราะห์ครอบครัวกรณีฉุกเฉิน ทั้งนี้หากอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ไม่มีความรู้ความเข้าใจในประเด็นที่กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ประสบปัญหาทางสังคมต้องการคำแนะนำปรึกษา สามารถสอบถามข้อมูลได้จากหน่วยงานที่มีภารกิจในการดำเนินงานด้านนั้นๆ โดยตรง หรือขอข้อมูลเพิ่มเติมได้จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือศูนย์ช่วยเหลือสังคม OSCC โทร.1300 เพื่อขอคำแนะนำก่อนให้คำแนะนำปรึกษากับกลุ่มเป้าหมายหรือผู้ประสบปัญหาทางสังคม

5) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ บทบาท ภารกิจ ของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการอย่างทั่วถึง สื่อสารหรือให้ข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายและคนในชุมชน สร้างการรับรู้และเข้าถึงสิทธิสวัสดิการสังคม พบว่า อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้มีการประชาสัมพันธ์ ผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน การประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้าน หรือการประชุมร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6) ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ และจัดกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อการเฝ้าระวังป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูคุณภาพชีวิต ด้วยการผลักดันและกระตุ้นให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาร่วมกันจัดทำแผนชุมชนหรือโครงการ เพื่อช่วยเหลือป้องกันและแก้ไขปัญหในพื้นที่ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว พบว่าโครงการที่อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ร่วมกับชุมชนแก้ไขปัญหาในพื้นที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ปัญหาที่แตกต่างกันออกไป บางพื้นที่จัดทำโครงการแก้ไขปัญหาเด็กท้องก่อนวัยอันควร โครงการส่งเสริมพัฒนาอาชีพกลุ่มสตรี เป็นต้น

7) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางสังคมและเสริมสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาสังคม พบว่า อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้มีการจัดตั้งชมรมอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเลย เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ และมีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อเป็นโครงสร้างกลไกการทำงานระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล ในการขับเคลื่อนและประสานการทำงานร่วมกันระหว่างอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และหน่วยงานภาคีเครือข่าย

8) ศึกษา พัฒนาดตนเองด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยหน่วยงานในสังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงาน พบว่า อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้มีการเข้าร่วมโครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ในการปฏิบัติงานโดยรวม และอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่มีความสนใจเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ด้านผู้พิการ ด้านผู้สูงอายุ สามารถเข้าร่วมอบรมตามที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเลยได้จัดขึ้นตามปีงบประมาณ เพื่อให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์สามารถดูแลช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จึงมีความเกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์ การคุ้มครอง การพัฒนาคุณภาพ การสร้างและพัฒนาเครือข่าย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2. สภาพปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเลย พบว่า อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีปัญหาที่เป็นข้อจำกัดในการปฏิบัติงานและส่งผลกระทบต่อการทำงานตามบทบาทของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเลย คือ

1) การประสานและสนับสนุนการดำเนินงาน เนื่องจากอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้เข้าถึงผู้ประสบปัญหาทางสังคมลำดับแรกและมีบทบาทหน้าที่สำรวจซักถามและรวบรวมข้อมูล เพื่อประสานขอรับการช่วยเหลือจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเลย แต่การบริหารจัดการและการรายงานผลการพิจารณาลำดับการช่วยเหลือจากหน่วยงานมีความล่าช้า บางเคสต้องผ่านการประชุมพิจารณาการช่วยเหลือ และบางเคสหน่วยงานไม่แจ้งสถานะขั้นตอนการพิจารณาให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้รับรู้ จึงไม่สามารถแจ้งข้อมูลการได้รับการช่วยเหลือให้ผู้ประสบปัญหาทางสังคมทราบ ส่งผลให้ผู้ประสบปัญหาทางสังคมหรือคนในชุมชนขาดความไว้วางใจหรือขาดความเชื่อมั่น รวมถึงการไม่ได้รับการยอมรับในผลการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2) การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางสังคมและเสริมสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาสังคม อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ถือเป็นกลไกและเครื่องมือสำคัญในการช่วยเหลืองานต่างๆ ของหน่วยงานที่ไม่สามารถดำเนินการลงพื้นที่แก้ไขปัญหาทางสังคมได้ทันที แต่อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเลยได้สะท้อนกลับถึงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเลย ไม่มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความเข้มแข็งระหว่างอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กลุ่มเดิมและกลุ่มใหม่ รวมถึงการจัดประชุมคณะกรรมการส่งเสริมงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ระดับจังหวัดเพื่อติดตาม

ผลการปฏิบัติงานในพื้นที่นั้นไม่มีความต่อเนื่อง ส่งผลให้ขาดปฏิสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเลยและภาคีเครือข่ายการทำงานด้านสังคม

3) งบประมาณสนับสนุน อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และเจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่รับผิดชอบงานเกี่ยวกับอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในเรื่องงบประมาณสนับสนุนที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานและการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ด้วยการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ถือเป็นงานจิตอาสา เสียสละอุทิศตน สิทธิการได้รับการสนับสนุนงบประมาณหรือการเบิกค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจะได้รับตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามชิ้นงานต่อปีหรือการปฏิบัติงานในบางครั้งเท่านั้น ซึ่งผลการศึกษาพบว่า (1) มีงบประมาณไม่เพียงพอและส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน ด้วยบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายของทุกหน่วยงานภายใต้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทำให้ภาระงานเอกสารที่ต้องรวบรวม ติดต่อประสาน และการเดินทางส่งต่อข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากขึ้น แต่เมื่อเทียบกับผลตอบแทนหรือสิทธิประโยชน์ของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีจำนวนน้อยมาก (2) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต้องช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมเบื้องต้น ในบางสถานการณ์อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต้องเสียสละปัจจัยส่วนตัวเพื่อช่วยเหลือ เนื่องจากหน่วยงานมีขั้นตอนพิจารณาให้การช่วยเหลือที่ต้องใช้ระยะเวลา ทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมในกรณีเร่งด่วนได้ทันที (3) การจัดอบรมหรือการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่จัดอบรมในอำเภอเมืองอาจไม่ได้รับการตอบรับการเข้าร่วมจากอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในระดับอำเภอที่อยู่ห่างไกลเท่าที่ควร เนื่องจากอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต้องใช้พาหนะและปัจจัยส่วนตัวในการเดินทางแต่งบประมาณค่าตอบแทนการเข้าร่วมมีจำกัด ส่งผลให้หน่วยงานและอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเลยขาดสัมพันธภาพในการปฏิบัติงานร่วมกัน

3. แนวทางการพัฒนาบทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเลย พบว่า การพัฒนาบทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเลยให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรมนั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาบทบาทใน 3 ด้าน คือ

1) ด้านการพัฒนาที่ส่งเสริมบทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ (1) การพัฒนาระบบบริหารงานที่เอื้อต่อบทบาทหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ด้วยการจัดทำรายงานผลข้อมูลการปฏิบัติงานที่มีการอัปเดตในระบบออนไลน์ และสร้างความรู้ความเข้าใจให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์สามารถเข้าถึงข้อมูล รวมถึงส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและระบบติดตามการใช้บริการของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (Service Tracking System) เพื่อให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์สามารถตรวจสอบสถานะผู้ประสบปัญหาทางสังคมที่ให้การช่วยเหลือและรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้ประสบปัญหาทางสังคมได้รับทราบ เป็นการลดขั้นตอนกระบวนการและเพิ่มการสื่อสารให้การประสานและสนับสนุนการดำเนินงานที่รวดเร็วขึ้น (2) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและคลังปัญหาในรูปแบบสื่อออนไลน์ที่ส่งเสริมให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์สามารถนำไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสร้างการรับรู้การเข้าถึงสิทธิสวัสดิการสังคม เช่น เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด สิทธิสวัสดิการผู้สูงอายุ การเฝ้าระวังเดือนภัยทางสังคมด้านความรุนแรงในครอบครัว เพื่อเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน และเป็นการสร้างการยอมรับในผลการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คือ (1) การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กลุ่มเดิมและกลุ่มใหม่ในการปฏิบัติงานในพื้นที่ ควรมีเวทีให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กลุ่มเดิมและกลุ่มใหม่ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้การปฏิบัติงาน ปัญหาระหว่างการปฏิบัติงาน และแนวทางการเฝ้าระวังก่อนเกิดปัญหาหรือการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหา เพื่อนำไปสู่การถอดบทเรียนถึงผลการปฏิบัติงาน และองค์ความรู้ที่สามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่ (2) การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กับภาคีเครือข่ายในการปฏิบัติงานในพื้นที่ ควรมีการประชุมร่วมกันอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เพื่อทบทวน วางแผนการปฏิบัติงาน พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ เพิ่มขีดความสามารถ และเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย นำไปสู่การขับเคลื่อนการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสังคม ทั้งเชิงรุกและเชิงรับที่มีความสำคัญในการผลักดันให้การทำงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประสบผลสำเร็จได้อย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้ประสบปัญหาทางสังคมในพื้นที่

3) ด้านสิทธิประโยชน์ ตามระเบียบกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ.2564 อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีสิทธิได้รับประกาศเกียรติคุณ โล่ประกาศเกียรติคุณ และเข็มเชิดชูเกียรติ ตามหลักเกณฑ์หรือวิธีการที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการกำหนดให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ปฏิบัติงานดีเด่นอย่างต่อเนื่องได้รับในรูปแบบรางวัลตอบแทน อีกทั้งอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีสิทธิได้รับงบประมาณและการเบิกค่าใช้จ่ายการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ และสิทธิได้รับโอกาสในการพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อยกระดับเป็นอาสาสมัครที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง จึงควรมีการผลักดันสนับสนุนสิทธิประโยชน์ในรูปแบบค่าตอบแทนตามจำนวนที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานและการพัฒนาศักยภาพ รวมถึงการมีสิทธิสวัสดิการอื่นๆ เช่น การมีกองทุนสวัสดิการ การทำประกันชีวิต ที่เปรียบเสมือนการเข้าไปช่วยให้การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่มีประสิทธิภาพและสร้างขวัญกำลังใจในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างความมั่นคงปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาบทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเลย มีรายละเอียดการอภิปรายผล ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาที่ส่งเสริมบทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประกอบด้วย (1) การพัฒนาระบบบริหารงาน ด้วยการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และสร้างความรู้ความเข้าใจให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์สามารถเข้าถึงข้อมูลที่เอื้อต่อบทบาทหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม (2) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและคลังปัญหาในรูปแบบสื่อออนไลน์ที่ส่งเสริมให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์สามารถนำไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสร้างการรับรู้การเข้าถึงสิทธิสวัสดิการสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน และเป็นการสร้างการยอมรับในผลการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่มีประสิทธิผล สอดคล้องกับข้อเสนอแนะในผลการวิจัย ของนพพร ทิพวงศ์ (2552) ที่ศึกษาการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เพื่อการปฏิบัติงานด้านสวัสดิการสังคมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า ควรส่งเสริมกระบวนการที่เพิ่มพูนความรู้ทักษะความชำนาญในการปฏิบัติงานและทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จนกระทั่งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอาภาภรณ์ บุญมี (2563) ที่ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ในการเฝ้าระวังความเสี่ยงของผู้สูงอายุในชุมชน กรณีศึกษาจังหวัดสุโขทัย พบว่า การส่งเสริมให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ได้รับการยอมรับจากเครือข่าย เช่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ผู้นำชุมชน และผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อให้เครือข่ายได้รับรู้จักอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และทราบถึงบทบาทภารกิจของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งช่องทางในการประสานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ผ่านช่องทางของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตลอดจนบูรณาการการเฝ้าระวังความเสี่ยงของผู้สูงอายุร่วมกัน ช่วยให้ผู้สูงอายุในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้รับการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้สูงอายุเป็นกลุ่มเป้าหมายหนึ่งที่อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับผิดชอบตามนโยบายและภารกิจของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประกอบด้วย (1) การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กลุ่มเดิมและกลุ่มใหม่ในการปฏิบัติงานในพื้นที่ (2) การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กับภาคีเครือข่ายในการปฏิบัติงานในพื้นที่ สอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของโกวิท พวงงาม (2553 : 197) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นอำนาจการตัดสินใจของบุคคล กลุ่มองค์กร ในการเข้าร่วมกระบวนการทำงานที่อาศัยความร่วมมือเพียงกัน เพื่อสร้างพื้นที่ทั้งด้านการทำงานและจิตใจที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จตามที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพความคิด ระบบความเชื่อและความยึดมั่นถือมั่นภายในตัวตนของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงาน แต่ละองค์กร และขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุคสมัย การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา เพราะการมีส่วนร่วมทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่มีส่วนร่วมทั้งหมดสามารถเข้าใจสถานการณ์ของงานโดยภาพรวมทั้งหมด โดยเฉพาะการทำให้รู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร ที่อยู่ในกระบวนการคิดริเริ่มตัดสินใจ วางแผนงาน และดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปตามแนวทางที่ได้วางไว้ และนำไปสู่ผลให้เกิดการอุทิศตนในการปฏิบัติงานนั้นๆ มากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับผลการวิจัย ของวงศ์ตระกูล มาเกต (2561: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเครือข่ายความร่วมมือของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ในการพัฒนาสังคม กรณีศึกษา ตำบลพระอาจารย์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก พบว่า เครือข่ายความร่วมมือของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องใน

การเข้ามาดูแลช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาและได้รับความเดือดร้อน คือ เจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานรัฐ องค์กรภาคเอกชน องค์กรสาธารณประโยชน์ที่ต้องการเข้ามาช่วยเหลือชาวบ้านในชุมชน อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงมีเครือข่ายในการติดต่อ ประสานงาน รับ-ส่งข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาในชุมชน โดยภาคีเครือข่ายเหล่านี้เป็นกลุ่มบุคคลที่อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มักทำงานด้วยอยู่เสมอขึ้นอยู่กับการสนทนาระหว่างกัน ส่วนกระบวนการดำเนินงานที่สำคัญของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้แก่ 1) การประชุมร่วมกันวางแผน 2) ประสานการทำงานร่วมกัน 3) การประสานงานระหว่างเครือข่าย 4) การทำงานอย่างไม่เป็นทางการ เป็นแนวทางการทำงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 5) การแบ่งหน้าที่ 6) การทำงานเป็นทีม ทำให้ได้ร่วมคิด ร่วมทำงาน ร่วมตัดสินใจ และ 7) ติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อให้มั่นใจในการแก้ไขปัญหา ซึ่งอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์สามารถสร้างเครือข่ายการทำงาน และเป็นผู้รักษาเครือข่ายการทำงานให้มีเสถียรภาพความสัมพันธ์ที่ดี ส่งผลให้การประสานงาน การขอความร่วมมือเป็นไปอย่างราบรื่น คล่องตัว ทำให้เครือข่ายได้แสดงบทบาทตามหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ความสัมพันธ์ของเครือข่ายความร่วมมือทำให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีประสบการณ์ ทักษะ ความรู้ในการแก้ไขปัญหาและสามารถพัฒนาสังคมได้ดียิ่งขึ้นไป

3) ด้านสิทธิประโยชน์ ในรูปแบบค่าตอบแทนตามจำนวนที่เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และการพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อยกระดับเป็นอาสาสมัครที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง รวมถึงสิทธิสวัสดิการอื่นๆ ตามที่กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด สอดคล้องกับผลการวิจัย ของสุฤทัย สุขทวี (2558) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาบทบาทใหม่ของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในการปฏิบัติตามภารกิจของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่า อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีความต้องการต่อการพัฒนาบทบาทใหม่ในการปฏิบัติงานด้านสิทธิประโยชน์ในระดับมาก โดยพบประเด็นสำคัญคือ สิทธิได้รับการสนับสนุนงบประมาณหรือการเบิกจ่าย ในการดำเนินการตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ รองลงมาคืออาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่มีสิทธิประโยชน์อื่นๆ ก่อนประกาศใช้ระเบียบกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ.2557 รวมถึงสิทธิประโยชน์ของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่มีอยู่ยังคงมีอยู่ต่อไป การขอรับการสนับสนุนโครงการ จาก พ.ร.บ.ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 สิทธิได้รับโอกาสในการพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อยกระดับเป็นอาสาสมัครที่มีความเชี่ยวชาญ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีสิทธิได้รับประกาศเกียรติคุณ โล่ประกาศเกียรติคุณ และเข็มเชิดชูเกียรติ ตามลำดับ และสอดคล้องกับผลการวิจัย ของจริยา แดงวันสี (2556) ที่ได้ศึกษาบทบาทหน้าที่ตามภารกิจของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ความคิดเห็นต่อการส่งเสริมสนับสนุนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ตามภารกิจของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในจังหวัดกาฬสินธุ์ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต้องการให้แจ้งรายละเอียดการโอนเงินค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานทุกครั้ง รองลงมาคือประเด็นที่อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต้องการมีส่วนร่วมจัดทำแผนการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ และประเด็นสุดท้ายคือ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต้องการได้รับค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานมากกว่าที่ได้รับในปัจจุบัน

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการพัฒนาบทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเลย ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาที่ส่งเสริมบทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 3) ด้านสิทธิประโยชน์ โดยทั้งสามด้านดังกล่าวถือเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ บรรลุวัตถุประสงค์ตามยุทธศาสตร์นโยบาย ภารกิจกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งการพิจารณาผลักดันให้การพัฒนาบทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์สอดคล้องกับความต้องการของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จะนำไปสู่กลไกเครือข่ายระดับพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงที่ดีขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเลย มีความเกี่ยวข้องกับการส่งเสริม การคุ้มครอง การพัฒนาศักยภาพ การสร้างและพัฒนาเครือข่าย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีตัวชี้วัด

ระดับความสามารถในการปฏิบัติงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่ เพื่อพัฒนาบทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้มีศักยภาพที่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหาในการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมในพื้นที่ โดยแบ่งตัวชี้วัด ดังนี้

1) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์สามารถสำรวจชี้เป้า เฝ้าระวังเตือนภัยทางสังคม และนำส่งรายงานข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประสบปัญหาทางสังคมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์สามารถสอบเคสเพื่อให้ทราบข้อมูลที่เป็นจริงเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ประสบปัญหาทางสังคม ก่อนประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมช่วยเหลือ

3) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์สามารถประเมิน คัดกรอง และวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้ประสบปัญหาทางสังคม ให้คำปรึกษาแนะนำ พิทักษ์สิทธิ และให้การช่วยเหลือจนสภาพปัญหาเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น

4) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์สามารถเชื่อมโยงทุนทางสังคม ในการร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชน อาจจะเป็นรูปแบบโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อป้องกันแก้ไขและพัฒนาในพื้นที่ตนเองได้

ซึ่งการมีตัวชี้วัดระดับความสามารถของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จะทำให้สามารถจัดกลุ่มอบรม พัฒนาศักยภาพ องค์ความรู้ ทักษะ เทคนิคในการปฏิบัติงานตามบทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ตรงจุด และช่วยลดข้อจำกัดในการดำเนินงานตามภารกิจกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ไม่มีกลไกข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเลยในครั้งนี้ เป็นเพียงการศึกษาสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาติดตามกลุ่มเป้าหมายหรือผู้ประสบปัญหาทางสังคมว่ามีคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร หลังได้รับการช่วยเหลือจากอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วย

อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ.2548. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2557). ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วย

อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ.2557. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2564). ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วย

อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ.2564. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

กาลัก เต๊ะชนหมาก. (2553). หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

โกวิท พวงงาม. (2553). การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.

จรรย์ดา ธรรมบุษดี. (2560). การส่งเสริมอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ช่วยเหลือคนพิการ (อพมก.) ในการ

ดูแลคนพิการในชุมชน จังหวัดสระบุรี. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบาย

สวัสดิการสังคม คณะสังคม สงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นพพร ทิพวงศ์. (2552). การพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เพื่อการปฏิบัติงานด้านสวัสดิการ

สังคม. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2552). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ริกแมกซ์

อินเตอร์พรีน.

มนธิรา ธาธาเวชรักษ์. (2558). การส่งเสริมบทบาทอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) ต่อการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน : กรณีศึกษา

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเลย. (2564). รายงานสถานการณ์สังคมจังหวัดเลย.

ค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2565, จาก <http://loei.m-society.go.th>

- สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน. (2559). ยุทธศาสตร์กระทรวง พ.ศ.2560 - 2564 และยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวง พ.ศ.2560 - 2564. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2546). พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมพ.ศ.2546. ค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2565, จาก <https://www.krisdika.go.th>
- สุขฤทัย สุขทวี. (2558). การพัฒนาบทบาทใหม่ของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในการปฏิบัติงานตามภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อาภาภรณ์ บุญมี. (2563). แนวทางการพัฒนาบทบาทของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ในการเฝ้าระวังความเสี่ยงของผู้สูงอายุในชุมชน : กรณีศึกษาจังหวัดสุโขทัย. ค้นคว้าอิสระสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรนภา อบสุวรรณ. (2557). การปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสมุทรสงคราม. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.